

פרשת נח תשע"ו
נח - איש צדיק היה?

רש"י
זה ינחמנו - ינח ממנו את עצבון ידינו, עד שלא בא נח לא היה להם כלי מחרישה והוא הכין להם, והיתה הארץ מוציאה קוצים ודרדרים כשזורעים חטים, מקללתו של אדם הראשון, ובימי נח נחה, וזהו ינחמנו, ינח ממנו. ואם לא תפרשהו כך, אין טעם הלשון נופל על השם, ואתה צריך לקרות שמו מנחם:

בראשית פרק ה פסוק כט
וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ נֹחַ לֵאמֹר זֶה יִנְחַמְנוּ מִמַּעֲשֵׂינוּ וּמִיַּעֲצוֹן יְדֵינוּ מִן הָאֲדָמָה אֲשֶׁר אָרְרָה יִקְוֶה:

רש"י
(ט) אלה תולדות נח נח איש צדיק - הואיל והזכירו ספר בשבחו, שנאמר (משלי י ז) זכר צדיק לברכה. דבר אחר ללמדך, שעיקר תולדותיהם של צדיקים מעשים טובים: **בדורותיו** - יש מרבותינו דורשים אותו לשבח, כל שכן שאלו היה בדור צדיקים היה צדיק יותר, ויש שדורשים אותו לגנאי, לפי דורו היה צדיק, ואלו היה בדורו של אברהם לא היה נחשב לכלום: **את האלהים התהלך נח** - ובאברהם הוא אומר (יז א) התהלך לפני, (כד מ) אשר התהלכתי לפניו, נח היה צריך סעד לתומכו, אבל אברהם היה מתחזק ומהלך בצדקו מאליו: **התהלך** - לשון עבר, וזהו שמושו של למד בלשון כבוד, משמשת להבא ולשעבר בלשון אחד, (שם יג יז) קום התהלך להבא, התהלך נח, לשעבר, (ש"א יב יט) התפלל בעד עבדיך להבא, (מלכים א ח מב) ובא והתפלל אל הבית הזה, לשון עבר, אלא שהווי"ו שבראשו הופכו להבא:

בראשית פרק ו
(ח) ונח מצא חן בעיני יקוק: פ (ט) אֵלֶּה תוֹלְדֹת נֹחַ נֹחַ אִישׁ צַדִּיק תְּמִים הָיָה בְּדֹרֹתָיו אֶת הָאֱלֹהִים הִתְהַלֵּךְ נֹחַ:

בראשית פרק ז פסוק ב
מִכָּל הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה תִּקַּח לָךְ שְׁבָעָה שְׁבָעָה אִישׁ וְאִשְׁתּוֹ וּמִן הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר לֹא טְהוֹרָה הוּא שְׁנַיִם אִישׁ וְאִשְׁתּוֹ:

בראשית פרק ז פסוק ז
וַיָּבֵא נֹחַ וּבָנָיו וְאִשְׁתּוֹ וּנְשֵׁי בָנָיו אִתּוֹ אֵל הַתֵּבָה מִפְּנֵי מִי הַמַּבּוּל:

בראשית פרק ח פסוק טז
צֵא מִן הַתֵּבָה אַתָּה וְאִשְׁתְּךָ וּבְנֵיךָ וּנְשֵׁי בְנֵיךָ אִתְּךָ:

מלבי"ם בראשית פרק ו פסוק ח
ונח מצא חן. שאם נח לא היה מוצא חן לא היה שם לב להחריב את העולם שאז לא היה החורבן לצורך תקון, ואין דרך ה' לעשות רע רק כשהוא לתכלית טוב, שאז לא נקרא שמשחית וסותר רק שמטיב כי סותר כדי לבנות ומוחק ע"מ לתקן, רק אחר שנח מצא חן וראה שאם יניח את העולם כמו שהוא יתקלקל גם נח לכן השחית את הכל כדי שיעמוד נח בצדקו. וז"ש במדרש ר' סימון פתח כאשר ימצא התירוש באשכול, שר"ל אם נשחת כל הגפן ונשאר אשכול אחד שיש בו תירוש ואמר אל תשחיתוהו כי ברכה בו, ר"ל שאז משתדל בעל הכרם שלא ישחת האשכול שלא נתקלקל וזומר וקוצץ כל האילן בל ישחית את האשכול, ומבואר בסוד חכמי חרשים שה' ערך הנהגת העולם שיתנהגו כפי מעשה התחתונים אם לחסד אם לשבט, וזה רק כ"ז שיש עכ"פ אדם אחד בעולם שיחול עליו הנהגת ההשגחה לפי מעשיו, ואז ההנהגה תתנהג לפי הכנת הדור ומעשיהם. אבל כשאין שום אדם בארץ הראוי שתחול עליו ההשגחה אז לא יביט על הנהגת התחתונים רק אז תתעורר מדת החסד הבא מלמעלה מבלי השקף על הזכות והמעשה. וכמו שהיה בעת הבריאה שלא היה אדם בארץ כתיב כי אמרתי עולם חסד יבנה. ועז"א אין בן דוד בא אלא בדור שכולו זכאי או בדור שכולו חייב, כי בדור שכולו חייב שאי אפשר שתחול ההנהגה לפי מעשה הדור אז יתנהג כמו בעת הבריאה שתתעורר מדת החסד מבלי השקף על זכות הדור, וכמ"ש ואביט ואין עוזר וכו' ותושע לי זרועי וכמ"ש בפירושי שם. ועז"א שמה שאמר ה' אמחה את האדם, היה ע"י שנח מצא חן בעיני ה', ועדיין היה איש אחד שהיה ראוי שתחול ההשגחה על העולם לדון לפי המעשה, שאם גם נח לא היה מוצא חן והיה מצטרף להשחית את הכל, היה מתעורר מדת החסד כמו בעת הבריאה ולא היה משחית בעבור עון הדור:

מלבי"ם בראשית פרק ח פסוק טז
צא מן התבה. ספר שנח לא יצא מעצמו אף על פי שראה שיבשה הארץ, וזה מפני שכניסתו אל התיבה לא היתה הצלה טבעית, שבדרך הטבע היתה התיבה נשברת בהליכתה על גלים ומשברים סוערים בזעף בלא נס ותורן ומשוטים, רק שנשמרה בנס, והלא היה יכול להצילו בדרך יותר קרוב לטבע שיושיבהו על אי מיוחד ששם לא ירד המבול וכדומה, וע"כ שהיה זה אחד ממחשבות השם הכמוסים. שאחר שהי' הגזרה לשחת כל הארץ ויושביה ונח בכלל, הוצרך לשומו על פני המים שעליהם לא נגזר גזרה, ולכן צוה לו שיכנס עם ביתו ז' ימים קודם כדי שיקבע שם דירת קבע קודם התחלת המבול ולא יחשב מיושבי הארץ עוד רק מהחיים על המים שלא נגזרה גזרה על דגי הים, ובאשר לא ידע נח הזמן שנקבע להארץ שתהיה שממה לא יכול לצאת אל הארץ עד שהודיעהו ה' ששם קץ לחושך והארץ נתן לבני אדם בל תהי עוד שממה. וז"ש במדרש הה"ד אם רוח המושל יעלה עליך מקומך אל תנח מדבר בנח אמר כשם שלא נכנסתי אלא ברשות

מלבי"ם [המשך]

כך לא אצא אלא ברשות. ד"א כתיב לכל זמן ועת לכל חפץ זמן היה לו לנח שיכנס בתיבה שנאמר בא אתה וכל ביתך אל התיבה וזמן היה לו שיצא ממנה שנאמר צא מן התיבה. מ"ש זמן היה לו וכו' מכוון לדברינו שע"י שהיה לו זמן מתי יכנס שהיה שבעה ימים קודם, ידע שהוכרח להתפרד מיושבי היבשה שאם היה ביבשה היה הגזירה גם עליו, ולכן הוצרך להמתין עד שהודיע לו שנבטלה הגזרה. וכבר אמרו שמשפט רשעים י"ב חדש והיה מוכרח להיות בתיבה לכלא פשעו ולהתם חטאתו מה שלא הוכיח את בני דורו. ומ"ש כשם שלא נכנסתי אלא ברשות ר"ל שכן בכל מצות ה' יאריך זמן המצוה עד שיאמר לו צווי בהפך, כמ"ש על מ"ש שובו לכם לאהליכם להתיר תשמיש, שאל"כ היה האיסור חל לעולם, ולכן אמר לו ג"כ אתה ואשתך להתיר לו להיות ביחד עם אשתו שנאסר לו תחלה כמ"ש אתה ובניך כמ"ש חז"ל:

שפת אמת לפרשת נח [תרל"ד]

ברש"י נח ה"י צריך סעד ואברהם ה"י מתחזק בצדקו מאליו. ודאי כל אדם צריך סיוע השי"ת כדאיתא אלמלא הקדוש ברוך הוא עוזרו וזה נאמר גם על אברהם. וגם כי אברהם אע"ה בעצמו אמר אשר התהלכתי וכי ויחשבה לו צדקה. כי אברהם חשב שהכל מהשי"ת ואיך אמר שא"צ סעד. אבל הפ"י שהכל מהשי"ת רק לפעמים השי"ת עוזר באופן שיצטרך סעד ולמי שראוי נותן באופן שלא יצטרך סעד. אבל צריך האדם לידע כי הכל רק מהשי"ת. ולמי שא"י זאת כראוי אין השי"ת נותן לו כן:

Visit www.atid.org/shiur for audio recordings, Podcasts, or to sign-up to receive sources in advance.
Visit www.WebYeshiva.org to sign up for Rabbi Brovender's fully interactive, online Yeshiva.